



Kongres KPI za Furlanijo-Julijsko krajino

Za demokratični preokret v deželi je potrebna še čvrstejša partija

Poudarjena občutljivost za boj slovenske manjšine za svojo enakopravnost
V novem deželnem komiteju tudi devet slovenskih tovarišic in tovarišev
Roberto Viezzi potrjen na mesto deželnega sekretarja

SSk je ubrala «drugi tir»...

Vest je zelo resna, čeprav ni povsem nova. Stranka «Slovenske skupnosti» je namreč začela ločena pogajanja s predstavniki oblasti v zvezi s problemom zaščite naše manjšine.

Komaj nekaj dni po obisku enočne slovenske delegacije se je namreč odpravila v Rim drugačna delegacija, ki sta jo sestavljala namestnik deželnega tajnika SSk Gradimir Gradnik in goriški pokrajinski odbornik dr. Mirko Špacapan. Srečala sta se s tajnikom PSDI Nicolazzijem in ministrom za dežele Vizzinijem, ki je bil svoj čas zadolžen, da pripravi vladni osnutek zaščite Slovencev.

Zdi se, da so bili pogovori konkretni, saj so se z Vizzinijem dogovorili za nadaljnje srečanje, na katerem se bodo pogajanja nadaljevala.

O tem, da se SSk, navzlic verbalnemu poudarjanju nujnosti enotnih nastopov in udeležbe v enotni slovenski delegaciji, ločeno, brez prič, pogaja s predstavniki oblasti, so čivkali dalj časa tudi vrabci na strehi. Vendar o tem ni bilo konkretnih dokazov, sami voditelji SSk pa so to z ogorčenjem zanikali.

Prvo priznanje je prišlo na pokrajinskem kongresu SSk v Trstu, ko je prof. Harej v svojem poročilu povedal, da je SSk posredovala svoje popravke k osnutku ministra Vizzinija in tudi k osnutku krščanske demokracije. O vsebini teh popravkov niti besedice, tako da s tem niso seznanjeni niti člani in volilci te stranke.

Že prvo priznanje je slovenski javnosti povedalo, da je SSk ubrala ločeno politiko iskanja kompromisov z oblastmi, saj je slovenska javnost ocenila prvi Vizzinijev osnutek za nesprejemljivega, prav tako graje vreden pa se je zdel osnutek KD. Očitno pa je SSk sprejela, na drugačni ravni, sklep, da te osnutke jemlje kot «osnovo» za kompromis, saj je na oba predložila svoje popravke.

Na deželnem kongresu SSk smo, resnici na ljubo, slišali trditev, da osnutek te stranke «ni nepremostljiva meja», iz česar je mogoče sklepati, da so ponujeni popravki na še nižji ravni.

Ne gre nam za to, v kolikšni meri je SSk pripravljena popuščati, pač pa za spoznanje, da je ta stranka nepričakovano ubrala svoj «drugi tir» prav v trenutku, ko je bila na dnevnemu redu enotne delegacije vseh Slovencev v Italiji razprava o nadaljnji poživitvi skupnih nastopov za naše pravice.

Večkrat smo poudarili, da bo sprejemljiv samo tak zakon, ki bo plod skupnega sodelovanja vseh Slovencev in njihove enotne ocene. Zdi se nam, da je iskanje strmih bližnjic, ki vodijo navzdol, kar se da tvegano in da je s tem dejansko ogrožena akcijska enotnost naše manjšine, ki je bila obenem tudi glavno upanje v uspeh našega boja.

Potek 3. deželnega kongresa KPI za Furlanijo-Julijsko krajino je znan, saj so o njem obširno poročala sredstva javnega obveščanja, ki so dala primeren poudarek uvodnemu poročilu sekretarja Roberta Viezzija in njegovemu predlogu o programski vladi in soočanju vseh demokratičnih sil naše dežele, da se premosti sedanja gospodarska in družbena stiska in zagotovi Furlaniji-Julijski krajini vloga, ki ji gre: to je vloga dežele, ki posreduje med vzhodom in zahodom, med severno in južno Evropo, ki ji torej gospodarska rast temelji na znanstvenem in siceršnjem sodelovanju in odprtosti, na zdravem podjetništvu in obnovitvenih posegih javnega kapitala v zastarele strukture.

Predvsem pa je naši deželi potrebna demokratična obnova, ki naj odpravi ozka grla v sistemu oblasti, vrne deželi posebno avtonomijo, ki je bila že v ustavnih zamislih, torej zajamči in zaščiti narodnostni in kulturni pluralizem, začeni z globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Viezzi je poudaril tudi zanimanje in skrb KPI za usodo italijanske narodnosti v Jugoslaviji, kar je odjeknilo tudi v pozdravih predstavnikov jugoslovanskih komunistov in Unije Italijanov za Istro in Reko.

Najbrž je pomembno povedati, kolikšen odziv je imel naš deželni kongres na ostale demokratične sile, ki se očitno zavedajo vloge in teže, ki jo imajo komunisti v deželi, italijanski in evropski stvarnosti. Med prisotnimi velja omeniti predsednika deželne vlade Biasuttija (KD) in druge demokrščanske voditelje, začeni z deželnim tajnikom Brunom Longom, nato predstavnike PSI, PSDI, PRI, PLI, SSk, sindikatov, SKGZ, ANPI, posameznih kulturnih delavcev. Ve-



čina jih je tudi pozdravila naš kongres. Novi deželni tajnik SSK Jevnikar je dal priznanje KPI za pozitivno vlogo, ki jo ima v okviru slovenske manjšine in v njenem boju za enakopravnost. Obenem pa je pozval k večji strpnosti v medsebojnih odnosih.

Predsednik SKGZ Boris Race je prav tako poudaril vlogo KPI, ki je največja zaveznica Slovencev v njihovem boju za enakopravnost. Race je še posebej izpostavil trenutni položaj naše skupnosti, ko smo zabeležili določen zastoj v enotnem nastopanju, medtem ko je še vedno močno čutiti pritisk nacionalističnih sil, posebno še v Trstu.

V razpravi je slovensko nacionalno vprašanje prišlo močno do izraza, tako iz ust slovenskih tovarišev, ki so se številni prijavili k razpravi, kakor tudi v delovnih komisijah in zaključnih dokumentih.

V sintetičnem poročilu, kot je naše, ni prostora za podrobno navajanje, vendar se nam zdijo omembe vredne nekatere misli.

Članica CKK KPI Aleksandra Devetak je podčrtala povečano skupno zavest partije o pomenu slovenskega nacionalnega vprašanja, v kateri ne manjka novosti, pa tudi težkoč. Pri tem je navedla osebne izkušnje s področja na Laškem, med Krasom in Sočo, kjer so Slovenci izpostavljeni pritiskom in pomanjkanju potrebnih struktur. Glede na predolgo čakanje in boj se marsikdaj zdi, da je zahteva po globalni zaščiti le prazno geslo, fraza, ki ji ljudje ne verjamejo več. Mi se pa moramo zavedati, da nam je krvavo potrebna.

Za to so potrebne konkretne pobude komunistov. Potrebno je razvijati in širiti kulturo sožitja, ki naj sprejme prisotnost in odnos do Slovencev kot nekaj povsem naravnega, kar torej prispeva k skupni rasti in reševanju skupnih problemov.

Potrebna je večja angažiranost v kra-

jevnih in javnih ustanovah, v izvoljenih telesih. Potrebno je, da se v ta okvir pritegnejo nova gibanja, kot so pacifisti, katoličani in drugi. Tu je Devetakova navedla več delovnih predlogov za krajevne uprave, deželo in šolstvo. Predlagala je tudi, naj bi na pobudo KPI za Furlanijo-Julijsko krajino organizirali vsedrjavno konferenco o odnosu med narodnimi manjšinami in družbeno stvarnostjo.

Deželni poslanec Ivan Bratina je večji del svojega posega posvetil gospodarskim vprašanjem, kar ne sme čuditi, saj so slovenski tovariši polnopravni voditelji partije in torej odgovorni za vsa vprašanja, s katerimi se sooča, nikakor ne osamljeni v svojem manjšinskem okviru.

Zadnji sel svojega posega pa je posvetil našim specifičnim vprašanjem in poudaril predvsem rezultate vsedrjavnega kongresa KPI in pristopa do manjšinske



problematike tovariša Natta, tudi med njegovim nedavnim obiskom v Trstu. Bratina je zatem analiziral dejavnike v narodnostnih odnosih pri nas in opozoril na nevarnost ustvarjanja «nacionalističnega bloka», ki bi imel destruktivno vlogo za vso demokratično ravnotežje. Temu se moramo upreti predvsem z razvijanjem vseh možnih oblik aktivnega sožitja. Pri tem je Bratina izrecno navedel izkušnje «skupine 85». Poleg tega je dolžnost partije dokazati, predvsem v javnih upravah, da je nacionalistična politika v bistvu jalova in destruktivna.

Stojan Spetič je poudaril ustvarjalno vlogo slovenskih komunistov, ki so prispevali h kolektivnemu razmišljanju in bogatitvi partijskega programa za vse narodne manjšine. Vlogo protagonista jim je priznal tudi tov. Natta v Trstu. Strinjal pa se je, da dobra stališča ne zadoštujejo. Potrebno je v vsakodnevni praksi sprožiti ustrezne pobude, kajti «slovensko vprašanje» ni nekaj obrobnega, pač pa je osrednje politično vprašanje, okoli katerega se sučejo vsi premiki in ravnotežja na vzhodni meji. Rešitev slovenskega vprašanja je tudi edina, ki lahko omogoči zmago naprednih sil. KPI naslavlja torej svoj izziv vsem ostalim demokratičnim silam, naj se ne puste pogojevati nacionalističnim pritiskom, pač pa nastopijo za uresničitev širokega področja miru in sodelovanja med narodi. Res pa je, da nekateri že pravijo, da je zaščitni zakon «zamrznjen do leta 2000». Potrebno je, da najdemo skupen jezik s socialisti. Vendar ne pristajamo na polovične kompromise, ki bi nato bili dokončni. Potrebno je, nasprotno, da iz soočenja med levico in predstavništvom Slovencev dozori pobuda za tak zakon, ki naj zajamči enakomerne pravice povsod in zaščiti manjšino pred asimilacijskimi pritiski. Zakon, ki naj spodbuja kulturo sožitja, ki je sedaj ni, razen redkih izjem.

Spetič je zatem spregovoril še o vlogi Slovencev, ki predstavljajo vezni člen evropske leveice, saj delujejo v različnih stvarnostih od reformistične Madžarske do socialno demokratske Avstrije, samoupravne neuvrščene Slovenije in v izvorni italijanski komunistični partiji.

Zato je potrebno, da se ovrednoti slovensko prisotnost v partiji. Tu Slovenci niso ločena komponenta, pač pa polnopravni tovariši, ki uveljavljajo svoje jezikovne in narodnostne vrednote s samostojnimi pobudami, ki so prispevek kolektivnemu vodenju in torej enotnosti partije.

To omogoča slovenskim tovarišem, da uveljavljajo svojo vodilno vlogo tudi v slovenski narodni skupnosti.

Tudi tovarišica sen. Jelka Grbec je sklepni del svojega posega posvetila odprtim vprašanjem naše skupnosti. Od svoje ustanovitve dalje je KPI ustvarjalno pristopala k slovenskemu narodne-



mu vprašanju. Višek tega nenehnega razmišljanja pa je bil dosežen na zadnjem vsedravnem kongresu v Firencah, ko je bila odobrena nova 32. teza. Sam tov. Natta pa je v Trstu poudaril nujnost, da se slovensko vprašanje postavi na višjo raven, da se čimprej odobri tak zakon, ki bo zadovoljil Slovence in zblizal obe narodnosti v naših krajih.

Slovensko vprašanje mora zato biti stvar celotne partije, njenih organizmov na vseh ravneh, kajti potreben je usklajen nastop komunističnih senatorjev, partijskega vodstva v Rimu in v naši deželi, kar naj poteka vzporedno z naporimi enotne slovenske delegacije in drugih demokratskih sil.

V tem smislu je torej potreben močan

zasuk, predvsem v odnosu do italijanskega javnega mnenja. Potrebno je sprožiti vsedravnno kampanjo po sredstvih množičnega obveščanja, obenem pa aktivirati vse možne oblike sožitja, ki je prepotreben pogoj demokratičnega dozorevanja pri nas.

Kongres se je zaključil z izvolitvijo 85-članskega deželnega komiteja, v katerem je devet slovenskih tovarišev. To so Ivan Bratina, Miloš Budin, Jure Canciani, Aleksandra Devetak, Jelka Grbec, Boris Iskra, Pavel Petričič, Stojan Spetič in Edvin Švab.

Delegati so tudi potrdili zaključni dokument, ki podčrtuje nujnost takojšnje odobritve zakona za globalno zaščito, ki naj zadovolji slovensko manjšino. V poglavju o soočanju med partijo in samostojnimi gibanji, ki delujejo v družbeni stvarnosti pa je poudarjena vloga «enotnega gibanja slovenske manjšine» v boju za lastno enakopravnost.

Takoj po kongresu je deželni komitej potrdil za deželnega tajnika tovariša Roberta Viezzija. Za izvolitev ostalih vodilnih organov pa se zbere prav na dan, ko tiskamo naš časopis, zato nam rezultati ne bodo znani. Tovariši jih bodo lahko izvedeli iz dnevnega tiska.

Sinhrotron: da, ne, kje?

Najprej opozorilo bralcem: ta zapis ne predstavlja uradnega stališča tržaške federacije KPI, kajti seja pokrajinskega komiteja, ki bo razpravljala o tem problemu, bo šele 6. junija, se pravi prihodnji teden. Medtem izražamo predvsem osebna stališča, ki so izraz prizadetosti ali pa prejšnjih stališč in opredelitev, posebno še na ravni krajevnih ustanov, kot je naprimer kraška gorska skupnost, ki zadevi sledi prizadeto in resno že več let in torej izraža predvsem stališča, ki so plod doslednosti in neposredne povezanosti s krajevnim prebivalstvom.

Povod za ta članek je vsekakor skupščina organizacij v Bazovici, kjer so predstavniki koordinacijskega odbora vzhodnokraških organizacij, krajevnih sekcij KPI, SSK in PSI, SKGZ, Kmečke zveze, Kraške gorske skupnosti, vzhodno-kraškega rajonskega sveta in

Stojan Spetič

nekaterih ekoloških gibanj jasno povedali, kaj mislijo. Pri tem so tudi opozorili na preprosto dejstvo, da italijanski tisk (beri: Il Piccolo) manipulira z dogodkom in ga skuša usmeriti v novo kampanjo proti Slovincem, češ da nasprotujemo napredku.

Od tod, torej, prve ugotovitve: Slovenci in Kraševci nismo nikoli, v svoji zgodovini, nasprotovali napredku, ne znanstvenemu, ne kulturnemu, ne gospodarskemu. Nasprotno, lahko bi celo obrnili ost te obtožbe proti tistim, ki jo izrekajo, kajti na dlani je, da je prav nacionalistična zaprtost v Trstu prvi vzrok nejnovega nenehnega in zgodovinskega propadanja.

Prav zato nismo proti uresničitvi za-

misli o znanstveno-tehnološki raziskovalni coni, kateri smo žrtvovali del Kraša, od Banov do državne ceste 202. Ne gre, kot je poudaril predsednik Kraške gorske skupnosti prof. Miloš Budin, za žrtev, na katero bi pristali z lahkim srcem samo zato, ker nam je bila že odtujena pred desetletji, ko jo je državna cesta 202 dejansko odrezala od vasi in preprečila smotrno izkoriščanje tega področja. Kakorkoli že, za nas je to nova žrtev na oltar napredka celotne skupnosti. Pred tem smo, hote ali nehote, morali žrtvovati ogromno ozemlja za cestne povezave, industrijsko cono, avtoporto, metanovode, naftovode, bencinovode, električne daljnovode, za skladišča nafte, tovarno velikih motorjev, električno centralo, ezulska naselja, ljudske in ekonomske stanovanjske gradnje, vojaške služnosti in strukture...

Prav zato, ker nam je ostalo zelo malo ozemlja, želimo, da se ga upošteva v vsej njegovi razsežnosti: ekološki, pa tudi družbeni, gospodarski in narodnostni. Kdor tega noče videti, razmišlja o ozemlju s kolonialnim pristopom, prezira domače prebivalstvo.

Nihče ne dvomi v upravičenost in utemeljenost načrta o svetlobnem generatorju (sinhrotronu), ki naj bi imel poleg znanstveno-raziskovalnih tudi takojšnje

Ob prejemu priznanja ZSKD za življenjsko delo iskreno čestita
svojemu dolgoletnemu uredniku

tovarišu Mirku KAPLJU

Uredništvo Dela

gospodarske učinke pri analizi struktur materije in materialov, kar mu daje tudi razsežnosti središča mednarodnega sodelovanja. Zdi se, namreč, da se za to resno zanimajo tudi v sosednjih deželah, kjer si tako dragih struktur ne morejo privoščiti.

Vendar se moramo takoj vprašati, kako je mogoče, da so tehnični in znanstveni odbori središča za znanstvene raziskave (SZZ) v nekaj letih spremenili kar trikrat lokacijo predvidenega sinhrotрона. Glede na dejstvo, da sploh ni gotovo, ali bodo sinhrottron prisodili Trstu (zanj se namreč poteguje tudi Frascati, v rimskem predmestju), je ravnanje SZZ naravnost protislovno, saj s tako neresnostjo ne dela v prid tržaške kandidate.

V samem začetku je bil v ta namen določen predel, ki se nahaja med Bani in Draščo. To področje je že sedaj vinkulirano za raziskovalne namene, je takorekoč že last SZZ, ki lahko v vsakem trenutku prične z gradnjo sinhrotрона.

V zadnji študiji pravijo izvedenci (med njimi fizik Rubbia, ki je prejel Nobelovo nagrado), da je to področje neugodno, češ da so potrebni veliki stroški, da se zravna. Polet tega naj bi motile «vibracije» bližnje avtoceste, oziroma ceste 202.

Morda bo tudi res, vendar se zdi nemogoče, da bi sedanja znanost in tehnika ne znala rešiti teh vprašanj. Vibracij ceste 202 očitno ne bo več, ko bo dograjena nova avtocesta proti Drašči, saj jo dosega v velikem loku. Če pa ni mogoče, se lahko tudi spremenijo načrt avtoceste in prilagodi sedanjim potrebam. Vendar se moramo vprašati, ali v resnici ne gre za vibracije tankov, ki se vežbajo na tem področju. V tem primeru je najbrž lažje odstraniti vojaško vežbališče kam drugam, ali pa ga naravnost ukiniti, saj je nepotrebno in pravijo, da v obrambnem ministrstvu že razmišljajo o tem.

Vsaka druga rešitev, kot je bil drugi predlog o Trnovki pri Padričah ali sedanja, pri Bazovici, terja veliko novih postopkov in časa, kar je v sedanji tekmi s časom nov dokaz, da v resnici vesla proti toku, kdor vztraja pri «edini rešitvi» Bazovici, kot je pred letom dni vztrajal pri «edini rešitvi» Trnovke. Kajti



zdrava pamet nam pravi, da bi sprememba regulacijskega načrta za bazovsko gmajno, nato še razlastitveni postopek, terjala veliko časa celo v normalnih in urejenih upravno-političnih razmerah. Sedaj, ko je občinski odbor z županom na čelu odstopil in se začel dolga, težka, zapletena upravno-politična kriza, v kateri ne izključujejo niti prehodne komisarske uprave in predčasnih volitev, se zdi iskanje take rešitve še bolj tvegano in drago, kot pa izravnavanje hriba pri Banih.

Končno se tu odpira več tehničnih problemov. Med temi naj navedemo, poleg problema kamnolomov nad Borštom in rova Italcementi, ki prav tako povzročajo vibracije, še načrt o avtocestni povezavi proti Pesku in Reki, mimo bazovske gmajne in predvidenega sinhrotрона. Mar to ne povzroča vibracij? Rekli so nam, da se Trst lahko mirne duše odpove tej povezavi. V tem smislu naj bi se že izrekla občinska uprava. Nam pa se zdi naravnost groteskno, da bi se Italija in Trst odpovedala cestni povezavi, ki je prepotrebni odsek širše povezane industrijskega Zahoda preko Trsta in Reke, naprej v Zagreb, Budimpešto, Kijev, Moskvo.

Skratka, gre za avtocestno os Zahod-Vzhod, od katere ima Trst veliko korist. Poleg tega gre v tem primeru za osimske obveze, na katere je svoj čas opozoril celo italijanski parlament, ko je obtožil Jugoslavijo, da jih ne spoštuje. Naj sedaj zbrisemo z map to avtocesto, samo zato, ker se je dr. Anzelottiju in nekaterim njegovim sodelavcem zahotelo bazovske gmajne?

Končno se tu odpira, po našem osebnem mnenju, predvsem politično vprašanje demokratičnega odnosa do krajevnega prebivalstva, ki je povečini slovensko.

Kaj to pomeni? Zdi se nam nekorektno, da se nekatere javne ustanove kratkomalo požvižgajo na mnenje Slovencev in nanj reagirajo po ustaljenem receptu. «Ali pristaneš, ali pa te javno obtožim, da si proti napredku...» To ni demokratičen odnos, pač pa navadno izsiljevanje. Tega smo lahko siti. Zato menimo, da je sicer potrebna poglobitev dosedanjih izbir lokacije, vendar ne damo tem novim, dodatnim raziskavam, velikega pomena. Prej se zavzemamo za to, da se pristojni organi in ustanove soočijo z ustanovami, ki predstavljajo krajevno prebivalstvo (kot naprimer Kraška gorska skupnost in rajonski svet za vzhodni Kras) in njihovimi organizacijami, oziroma predstavništvu slovenske narodne manjšine. Prav zato, ker ne nasprotujemo napredku, lahko v odkritem, poštenem soočenju ugotovimo, katera se možne rešitve in katera je cena, ki smo jo pripravljani plačati za ta napredek mi, katero pa so pripravljani plačati oni...

Ne gre za barantanje, niti za kupčije, da bo vsem jasno, pač pa za pravico do soodločanja, saj gre, konec koncev, tudi za usodo naše skupnosti in sprejete pogoje njenega življenja.

Dosedanje analize so pokazale, da je — po našem mnenju — najboljša tista rešitev, ki je bila predvidena od vsega začetka, se pravi sinhrottron na gmajni čez cesto 202, pri Trebčah in Banih. Vsekakor pa so nesprejemljive vse rešitve, ki skušajo spraviti sinhrottron v bližino naših vasi.

Končno še zadnja (prav tako osebna) misel: če hočemo, da bo Trst zares dobil to sredstvo znanstvene raziskave, se mora zanj zavzeti široka fronta političnih, kulturnih in družbenih sil. Razni predlogi lokacije pa so to fronto doslej samo cepili. Ali pa kdo misli zares, da je mogoče uresničiti nove pobude brez nas ali celo proti nam? V tem primeru bi lahko res ocenili, da nam jutro obeta slab večer.



Špekulacija brez usmiljenja

Po odkritju spomenika «deportiranim v Jugoslavijo» v Gorici

Prejšnjega dne so v Gorici, prav v središču mesta, svečano odkrili že drugo javno obeležje «deportiranim in izginulim v Jugoslaviji». Postavitev spomenika, ki predstavlja eno najhujših protislovenskih in protijugoslovanskih provokacij povojne dobe, so omogočile predvsem oblasti in v prvi vrsti goriški demokristjani s Scaranom na čelu. Tako se je tudi podrlo hinavsko naličje o Gorici kot mestu prijateljstva in sodelovanja na raznih «srednjeevropskih» podlagah. V trenutku, ko se je na vzhodni meji razdivjal povampirjeni nacionalizem, so morali tudi goriški sredinski krogi pritakniti svoj lonček, da ne bodo imeli samo Tržačani svojih «fojb», s katerimi lahko nenehno obmetavajo Slovence z neizrekljivimi zgodovinskimi krivdami. Kaj je pač lepšega, če v nacionalističnem vzdušju preleviš krvnika v žrtev in pripišeš žrtvi vlogo krvnika?

Sloenci smo utrpeli v dvajsetih letih fašizma in v času druge svetovne vojne strahotne čase, neusmiljeno preganjanje, posebno sodišče, usmrtitve, zapore in konfinacijo, neznošno raznarodovanje, zaprtje šol, kulturnih društev in gospodarskih dejavnosti. Bili smo trpinčeni in ponižani na vsakem koraku.

Zato smo se tudi uprli, prvi v Evropi. Toda tega nam nočejo priznati, tudi sedaj ne, ko republika Italija slavi svojih 40 let življenja. Pač pa se nekateri obešajo na pojave maščevanja ali splošnega obračunavanja s fašizmom in njegovimi sodelavci, kar je bil splošen pojav v Evropi, takoj po koncu druge svetovne vojne. V Franciji je padlo na stotisoče kolaboracionistov, v italijanskih mestih je bil obračun prav tako radikalen. Kdo se spominja filma bratov Taviani «Noč svetega Lovrenca», ki med drugim prikazuje tudi obračun prebivalcev toskanskega Apenina z domačimi črnosrajčniki in celo njihovimi sinovi? Film, ki pripoveduje določeno resnico, ni bil nikoli grajan, pač pa nagrajen zaradi svoje liričnosti in pravljničnega navdiha.

Le v Trstu in Gorici skušajo prikazati zadnje dni vojne kot pokol nedolžnih ovčic, ki so celo vojno mirno čakale na trenutek, ko so prišli barbari z Vzhoda in jih nedolžne pobijali...

V Trstu že štiri desetletja instrumentalizirajo fojbe, skupne grobove Nemcev, kolaboracionistov, fašistov, ovađuhov pa tudi redkih nedolžnih ljudi, ki so padli zaradi osebnih maščevanj in obračunov. Nihče ni hotel opraviti resne zgodo vinske raziskave o fojbah na Tržaškem, ker bolje služijo take, kot so: neraziskane, zato tudi predmet mistifikacije, pretira-

vanja in fašistično-nacionalistične nostalgike. Tudi v tem primeru so v prvi vrsti fašisti, toda za njimi porivajo demokristjani v vseh svojih inačicah, tudi tistih, ki se prelevijo vsakokrat, ko gre do preko meje v Slovenijo in prisegajo na velika prijateljstva, razumevanje in spoštovanje...

Tak je gotovo primer goriških politikov in upraviteljev, ki so dali pobudo in podprli postavitev omenjenega spomenika, ki s prstom kaže na odgovornosti Jugoslavije in partizanov za deportacije in umore, kar je, seveda, naletelo tudi na razumevanje «Katoliškega glasa» in kroga, ki se okoli njega suče. Konec koncev so ljudje, katerim je protikomunizem vedno pomenil več kot slovenstvo.

Goriški bivši borci so k aferi prispevali zgodovinsko dokumentacijo, ki neoporečno priča o tem, kdo so ljudje, katerim je Gorica postavila spomenik. Zanimivo je, da na stališča ANPI ni bilo reakcije, niti odgovora na zahtevo o razširševalnih srečanjih.

ANPI poudarja, da je prišlo takoj po osvoboditvi do «hudih ekscesov, ki so obsodbe vredni», vendar je podrobna analiza teh 653 primerov «izginulih» pokazala, da je dovršen del le-teh umrl ali

padel pred majem 1945 in jih torej nikakor ne gre prištevati med «deportirane in izginule v Jugoslaviji», prav tako pa spada dovršen del deportiranih med bojevnike salojske republike in druge formacije pomagačev nacistične Nemčije.

Zato ni mogoče pritrjevati goriškemu županu Scaranu, ki je nekoč poudaril, da so to «ljudje, po katerih naj se zgladuje današnja mladina». Kaj še!

Poglejmo sedaj podatke, ki jih je objavila ANPI v Gorici. Izmed «deportirancev» je dokazano, da je osem ljudi umrlo pred letom 1945, torej v vojnih časih. Med njimi je tudi Luigi Paulin, ki je umrl konec novembra 1944 za posledicami deportacije... v Nemčijo.

Ljudi, ki nikakor ne izhajajo iz Gorice, je kar 348, torej več kot polovica! Niti niso nikoli živeli v občinah goriške pokrajine. Med temi je 104 neznanih, 45 civilistov, 2 sta padla pred osvoboditvijo med 1943 in 45. 24 je bilo finančnih stražnikov, med temi eden, ki ga pogrešajo od 8. septembra 1943, 35 karabinerjev, med katerimi je eden padel med 1943 in 45, drugega pa so dokazano ubili četniki. Dalje je v seznamu nek kvestor in 26 policijskih agentov, 89 vojakov, ki

12. praznik Unità in Dela

Na igrišču pri Valmauri od 6. do 16. junija

Iz programa:

Sobota 7. ob 19.40 - Manifestacija ob 40. letnici republike - govornik sen. Armando Cossutta, nastopa mladinska skupina TPPZ «Pinko Tomažič».

Torek 10. ob 18.30 - okrogla miza o vprašanju energije in osnesnaževanja, sodeluje tov. Tullio Morgutti.

Sreda 11. ob 18.30 - okrogla miza o krizi tržaških krajevnih uprav, s sodelovanjem tovarišev Artura Calabrie in Ester Pacor.

Petek 13. ob 18.30 - okrogla miza: «Mir in jedrsko orožje» - sodelujeta sen. Paolo Sema in Gianni Cuperlo.

Nedelja 15. ob 19.45 - govorita tov. Roberto Viezzi, deželni tajnik KPI, in v slovenščini Devana Cernic.

Vsak večer koncerti z ansambli Barbanera, Triestinissima, Yump, Liviana e il suo complesso, Akordi ansambel; v nedeljo 7. popoldne godba «Refolo».

Fotografske razstave, knjižni sejem, gastronomski kioski, jedi na žaru, paninoteka, izbrana vina.

Pokrit prostor s 300 sedišči.

* * *

V drugi polovici junija praznik tiska na nabrežju.

so na različne načine delovali v oboroženih oddelkih salojske republike in pod nemškim poveljstvom. Med temi je eden padel 25. aprila 1945. Deset je bilo pripadnikov fašistične milice, 2 sta bila naravnost v nemški vojski, 7 pa častnikov in vojakov RSI, GNR, CN, MVSN, se pravi raznih fašističnih policijskih zborov.

Iz sosednjih občin so trije imeli v Gorici samo domicil. To so en civilist, en karabinjer in en policist RSI (salojske republike). Devet oseb je bilo iz sosednjih občin. To so trije civilisti in 6 vojakov RSI.

V Gorici je bilo 292 «izginulih». Med temi je 157 civilistov, za katere pa prevladuje prepričanje, da je vsaj del le-teh deloval v nacifašističnih organizacijah in aparatu okupatorja.

58 je bilo policistov, 28 članov fašistične milice, 23 vojakov salojske republike, 11 karabinjerjev, 4 vojaki italijanske narodnosti v nemški uniformi, 3 vojaki za katere ni jasno, kje so služili, en finančni stražnik, 2 člana «guardie civiche» in 2 jetniška paznika. V seznamu so tudi trije partizani, padli v spopadih z Nemci in četniki.

Analiza seznamov nam pove tudi, da so mnogi izmed navedenih fašističnih miličnikov in salojskih policistov padli v Trnovskem gozdu in na bovškem v bo-

ju s partizani že leta 1944.

V seznam so vključeni tudi ljudje, ki niso imeli nič opraviti z našimi kraji. Tak je primer italijanskega vojaka Alfreda Coosa, ki je padel 8. septembra 1943 na Korziki!

Zanimivi so primeri treh partizanov, ki so jih samovoljno vključili v seznam žrtev «jugoslovanske deportacije». To so Francesco Macor, ki je padel na pragu svobode, prvega maja 1945 pri Vipolžah in sicer v spopadu s četniki. Bil je član divizije Garibaldi-Natisone.

Za Matteom Vascottijem pa je izginila zadnja sled dva tedna prej, med ostrimi spopadi pri Cerknem. Bil je partizan brigade Gramsci v okviru divizije Garibaldi-Natisone. Tretji pa je karabinjer Albino Dinale, ki je padel 2. maja 1945 v spopadu s četniki pri Vipolžah.

Na seznamu «deportiranih in izginulih v Jugoslaviji» je tudi človek, ki je živel celih trideset let po vojni in umrl pred desetimi leti, v svoji postelji, v Krminu. To je Virgilio Ceccon.

Neko žensko so vpisali v seznam z dvema imenoma, čeprav gre za isto osebo, ki je padla 27. aprila 1945 v furlanskem kraju Trivignano, pri Vidmu. Z njo je padel tudi njen mož, Giraldo del Zotto, član fašistične milice salojske republike.

Po vojni je umrl tudi Attilio Saldarini in sicer 20. maja 1951, v Krminu. Ugotovljeno je, da ni umrl zaradi vojnih posledic.

Neoporečna osebnost, kot je bivši poveljnik divizije Osoppo, monsijor Aldo Moretti, nosilec zlate kolajne za zasluge v odporu, je napisal knjigo o krajevnem kolaboracionizmu in poudaril predvsem misel, da se sodelavci nacistov pojavljajo z raznimi naslovi in imeni, vendar ne gre pozabiti, da je naše področje bilo priključeno po kapitulaciji Italije nemškemu rajhu in da na okupiranem ozemlju ni bilo italijanskih oboroženih edinic, ki bi jim poveljevala demokratična italijanska vlada na jugu. Ta je bila namreč v vojni z Nemčijo.

Iz navedene analize se vsekakor krepko zmanjša pojav «deportacij» in povojnih izginotij. To še ne pomeni, da jih ni bilo, čeprav je treba uokviriti dogajanja v burno povojno obdobje. Potrebna bi bila trezna zgodovinska analiza, ki dopušča tudi oblike človeške pietete. Vendar ta nima nič skupnega s špekulacijami, katerim smo bili priča zadnje dni, posebno še predvolilnimi špekulacijami nekaterih goriških demokratičarjev.

(Podatke smo zbrali na osnovi publikacije goriške ANPI «Resistenza e Repubblica»)

S preglasitvijo večine v poslanski zbornici s strani leve opozicije

Novi predpisi za kontrolo prehrabnenih proizvodov

Prejšnji teden je v poslanski zbornici vladna večina dokazala, svojo neenotnost in nemoč, saj je 40 poslancev njihovih strank glasovalo za predloge komunistov, kar je spričo nizkega števila prisotnih omogočilo to zmago. Sprejetih je bilo 14 popravkov vladnemu predlogu dekreta, ki uvaja nove predpise na področju prehrane in kontrole ponovbe v prehrabnem sektorju. Nedvo-

mno je to važna zmaga KPI, ki je dokazala svojo težo pri sprejemanju odločitev v naši državi, predvsem je pa zmaga nad pristopom vlade k težkim problemom, ki jih ni sposobna jasno in odločno reševati.

Poglejmo vsebino teh popravkov:

Metanol v vladnem predlogu ni bil ni omenjen, medtem ko popravek ponovno uvaja njegovo obdavčenje, s čemer je odpravljen ekonomski profit pri uporabi, glavni krivec za nedavne tragične dogodke.

Hitri postopek - Uvaja se obvezno hitro postopanje (direttissima) v sodni obravnavi vseh slučajev poneverjanja hrane.

Zaplemba proizvodnih sredstev je vlada predvidela edino v slučaju smrti ali zelo hudih poškodb potrošnikov. Po mnenju KPI je pa ta huda kazen edino sredstvo, ki bo lahko odvrnilo nepošteno proizvajalce od svojih namer spričo visoke donosnosti takšnih poslov. V sprejetem popravku je zato razširjena na vse poneverbe, ki so zakonsko kaznive, in lahko zajame tudi osebno imetje la-

stnikov.

Zapora podjetij - Župani lahko po novem zaprejo vsa podjetja, ki proizvajajo poneverjeno hrano ne le v slučaju, da primesi škodujejo zdravju, temveč tudi ko se gre za neškodljive goljufije, ki pa vplivajo na kvaliteto in torej na ceno izdelka.

Vzgojne akcije - Vladni dekret je predvideval dve milijardi za kampanjo informiranja in prehrabne vzgoje potrošnikov namenjeno predvsem porabi

Zveza komunistične mladine Italije vabi v Ljudski dom v

KRIŽ

ob sobote 31. maja do torka 3. junija.

Na platnu 4x4 bomo lahko sledili MUNDIALU, v soboto sledi «LIVE AID» v nedeljo pa «THE BLUES BROTHERS» Seveda ne bo manjkalo jedi in pijače.

Združenje Italija-ZSSR prireja

kratek praktični tečaj ruskega jezika,

ki se bo pričel 9. junija in bo obsegal tri lekcije tedensko za tri tedne.

Vpisovanje do 3. junija, informacije na telefonski št. (040) 60158

vsaki dan od 16. do 20. ure, sobota od 10. do 12.

vina. Predlog levice dviguje vsoto na sedem milijard ki naj se vložijo v dva načrta: izredno kampanjo, ki naj jo upravlja ministrstvo za zdravstvo in vključi tudi združenja proizvajalcev in potrošnikov, za prehrabeno vzgojo (dve milijardi), ter specifična informativna kampanja za porabo vina na državni in mednarodni ravni (pet milijard).

Zdravstvo - Komunistični popravek je dvignil vsoto, namenjeno okrepitvi struktur za kontrolo hrane, od 30 na 40 milijard. Povišek je važen, ker ta dodatna vsota ni predvidena v državnem proračunu, in je torej prvi poseg proti neupravičenim krčenjem sredstev za zdrav-

stvo, ki jih je uvedel finančni zakon.

Popis trt in vina - Ustanovljen je poseben urad, ki bo na podlagi prijavljenih vinogradov lahko kontroliral kvaliteto in količino prodanega vina.

Zbiranje podatkov - Kot pri prejšnji točki vladni predlog sploh ni predvideval osnov, na katerih lahko edino sloni resnična kontrola. Pri ministrstvu za kmetijstvo bodo ustanovili center za zbiranje podatkov o celotnem procesu, skozi katerega gre prehrabeni proizvod od kmeta do neposrednega potrošnika.

Etiketiranje vin - Odslej bodo vse steklenice vina morale imeti označeno sestavo in izvor vina.

Kontrola - Poleg Nas (Nuclio antiofisticazione dei Carabinieri) in posebne službe pri ministrstvu bodo za kontrolo prehrabnih proizvodov zadolženi carabinieri v celoti.

Sladkor - Uvaja se strožje predpise za prevažanje in prodajo sladkorja in sadnega sladkorja: prodajalec in prevoznik bodo morali točno predhodno navesti ime kupca in progo vožnje.

Dekret so ob zaključku zasedanja, s 364 glasovi proti 71, spremenili v zakon in ga predali senatu za dokončno odobritev.

TČ



Odprto pismo KPI volilcem

odborov za ločeno upravljanje jusarskih zemljišč

Osnovni zakon za sestavo odborov je zakon št. 278 z dne 17.4.1957, ki predvideva izvolitev petčlanskega odbora s strani prebivalcev posamezne vasi ali mestnega predela. Tega zakona se do danes ni izvajalo.

Jusarske pravice so posebne prednosti, ki jih od davnih časov uživajo prebivalci posameznih naselij nad zemljišči v skupni lastnini.

Vsebina teh pravic je različna glede na kraj in značilnosti skupnih dobrin, tradicionalno so bile vezane na kmetijsko dejavnost (setev, paša, seno, izraba gozdov). Danes, posebno v mestnih predelih, pomenijo obrambo okolja in samoupravo nad delom ozemlja, ki ga lahko nameni skupnost za izvedbo del v svojem interesu, in eventuelno upravo fondov, ki bi izhajali iz prodaje jusarskih zemljišč.

V oviru tražaške občine bodo prihodnjega 15. in 16. junija izvoljeni odbori za upravljanje jusarskih zemljišč pri Banih, v Barkovljah, Bazovici, Lonjerju, Padričah, Proseku, Opčinah, Rocolu in Škednju.

Osnovne pristojnosti in dolžnosti odborov so:

- upravljanje skupnih dobrin,
- ohranitev pravic,
- obramba teritorija.

KPI se zavzema za to, da se prihodnje volitve ne bi zopet spremenile v tekmovanje med strankami, temveč da bi bile prilika za izražanje sposobnosti samouprave krajevnih skupnosti.

Zaradi tega KPI ni predložila svojih list, temveč vabi volilce, da podprejo enotne liste, ki so v posameznih krajih izraz volje, da se branijo skupne dobrine, in zmožnosti njih upravljanja.

Glas za enotno listo lastnega okraja ali vasi pomeni torej tudi podporo splošnejši politiki do teritorija in okolja z napredno vsebino ter doprinos sožitju med Italijani in Slovenci v naših krajih.

Zakon o spolnem nasilju kmalu v senatu

Senatna komisija za sodstvo predložila popravljeni osnutek ob soglasju KPI, PSI in neodvisne levice

Oktober 1984 je poslanska zbornica, po dolgih žolčnih razpravah odobrila zakon o spolnem nasilju, ki ni zadovoljilo naprednih sil v državi, najmanj pa žensko gibanje, ki je bilo glavni pobudnik tega zakona.

Zaradi tega je senatna komisija za sodstvo zasedala 37 krat v teku 18-ih mesecev in končno, z glasovi KPI, PSI in skupine neodvisne levice sestavila predlog, ki je v teh dneh v razpravi v senatu.

Najvažnejše točke osnutka, ki jih je senatna komisija spremenila, se tičejo vprašanja mladoletnikov, zasebnega tožitelja in uradnega postopka.

Glede mladoletnikov se v predlogu uvaja norma, da je kakršenkoli spolni odnos odraslih, tudi brez prisile ali grožnje, z mladimi izpod 12. leta (prej 14.) kazniv z zaporom od dveh do osem let. Mlade med 12. in 14. letom štiti določba, da je enaka kazen predvidena za polnoletne osebe, ki bi, tudi brez grožnje, izrabila v spolne namene njihovo nezrelost. Starost se dvigne na 16 let, če je polnoletna oseba odgovorna za mladostnikovo zdravljenje, izobraževanje, vzgojo ali nadzorstvo. Če so spolni odnosi povezani s silo ali grožnjo se kazni poveča za tretjino do polovice. Niso kaznivi pa odnosi med mladoletniki v pasu med 12. in 18. letom.

Kot zasebni tožitelj se lahko predstavi v sodnem postopku za posilstvo združenja, vsaj dve leti po ustanovitvi, ki imajo med svojimi nameni navedeno obrambo interesov oseb, ki jih prizadene zločin spolnega nasilja. Potrebno je, da žrtev nasilja pristane na nastop združenja, svoj pristanek pa lahko kadarkoli prekliče.

V novem osnutku so črtali prejšnji 10. člen, po katerem se je sodni postopek proti dejanju spolnega nasilja lahko pričel edino s pritožbo žrtve v slučaju, da sta žrtev in krivec v zakonski zvezi ali skupaj živita. To je bila točka, na kateri sta se večina in opozicija v poslanski zbornici morda najmočneje spopadli in proti kateri se je najbolj zavzelo žensko gibanje. «Krščanske» sile namreč vneto branijo pojmovanje družine kot enote, v katero se od zunaj nihče ne sme vmešavati. Verjetno bodo v teku razprave v senatu zahtevali ponovno uvedbo tega člena KD, PSDI, PLI in PRI, kot je podčrtala senatorka Ersilia Salvato na predstavitvi osnutka v Rimu v teku razprave, ki jo je organizirala medparlamentarna skupina žensk, izvoljenih na listah KPI. Stališča vladnih strank, razen PSI, in opozicije so si še zelo daleč v mnogih točkah, toda najvažnejše je,

da se je uveljavila pravica do spolnosti kot pravica človeka. Skrajni čas je bil, da se v pravu premosti pojmovanje tega nasilja kot «prekrška zoper javno moralno». KPI se bo zavzela, da bo na vsak način zajamčeno dvoje: ostrejšo kaznovanje nasilja, posebno nad mladoletniki, obenem pa obramba njihove pravice do čustvenosti. Močno bo tudi bra-

nila stališče, da družina ni enota, kjer ne veljajo splošna pravila družbe. Ravno v okviru družine namreč ženska doživlja največja nasilja, ki so lahko vsakdanja in jih sama skriva iz najrazličnejših vzrokov, od ekonomske odvisnosti, do skrbi za bodočnost otrok, in končno tudi iz «moralnih» razlogov.

TČ

Komunist

Z VETROM V JADRIH

Štiri leta »križevega pota« kabineta Milke Planinc so se končala s tem, da je precejšnje breme težav podedovala nova zvezna vlada. O težavah je Branko Mikulić prejšnji petek podrobno in obširno govoril v skupščini SFRJ, seveda v okviru reševanja vseh teh nakopičenih težav.

Tako kot že ob nekaterih prejšnjih nastopih, tako je bil tudi ta programski govor novega predsednika ZIS prepričljiv in vsebinski. Ta, verjetno zdaj že eden najpomembnejših političnih dokumentov pri nas, priteguje in bo še pritegoval posebno pozornost domače in tuje javnosti, saj je edini, po katerem je mogoče ocenjevati smer operativnih posegov jugoslovanskega razvoja v nekaj prihodnjih letih. Mikulić se ni obotavljal in je jasno in nedvoumno opozoril na pomembne spremembe, ki jih namerava uvesti, razumljivo v sodelovanju z vsemi drugimi družbenimi dejavniki. Že samo to dejstvo zavezuje novo vlado in ji že zdaj nalaga odgovornost za napovedane poteze.

Logično je sklepati, da bo nova vlada poskušala odločneje izvesti napovedane, ne toliko spektakularne kakor neuresničene spremembe iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, za kar se je, kot je videti, ustrezno pripravila tudi kadrovska in organizacijsko. Glede razmer pa je treba poudariti, da bodo po eni strani slabše glede na poglobljene težave in izgubljeni korak zaradi oklevanja pri izvajanju dolgoročnega programa, je pa zato po drugi strani politično ozračje ugodnejše za pogumnejše poteze. Razprave, prepiri in omahovanja, ideološka in druga nasprotja so v precejšnji meri izčrpana, v družbi kot celoti pa je vse manj potrpljenja za dopušcanje neskončnih dogovarjanj o tej ali oni rešitvi. Zahtevajo učinkovite poteze in odločno obsobjajo birokratsko togost.

Na to karto bo najverjetneje zaigral novi ZIS in pri tem brez dvoma dobil vso podporo javnosti. Ni pretirano reči, da ima to podporo že zdaj, še posebno za

nekatero pobude, ki jih je v programskem govoru objavil predsednik ZIS. Ena se, na primer, nanaša na nujne strukturne spremembe v kmetijstvu, druga na nagrajevanje po rezultatih dela, tretja na razvoj drobnega gospodarstva itd. O tem imamo za zdaj samo proklamacije. Mikulić je v skupščini SFRJ pred delegati tega sklica odločno zahteval, da se le-te tudi uresniči. Po njegovem mnenju je »odpravljanje idejnega omahovanja ter krepitev idejne, politične in akcijske enotnosti pogoj za uspešno delo ZIS«. Ali to stališče ne pomeni, da se vlada ne bo sprizajnila z obstoječim stanjem na idejni fronti (ne)reševanja gospodarske krize. Vsekakor pomeni prav to, kar je mogoče sklepati na temelju stališč o odgovornosti vseh organiziranih sil socialistične zavesti pri čemer bo »zvezni izvršni svet nosil svoj del odgovornosti.«

Na koncu naj omenimo tudi organizacijske ukrepe znotraj ZIS, s katerimi naj bi povečali učinkovitost zveznih sekretariatov in komitejev pri opravljanju njihovih funkcij. Uveljavili bomo namreč osebno odločanje zveznega sekretarja in predsednikov zveznih komitejev o vsem, za kar imajo ustavna in zakonska pooblastila, pa tudi njihovo neposredno odgovornost skupščini SFRJ, ZIS in javnosti za stanje v njihovih resortih. Zaradi takšne »ponovne razdelitve« bo imel ZIS več možnosti, da se ukvarja z bistvenimi vprašanji politike družbenogospodarskega razvoja, delovanja političnega sistema in z drugimi strateškimi vprašanji, ki so pomembna za razvoj države. Napovedano je večje vključevanje ZIS v skupščino SFRJ, kar napoveduje boljše sklepe in večjo učinkovitost, pri čemer bodo odpravljali tudi najmanjše pojave delitve na klasični »parlament« in »vlado«.

Novi sklic ZIS ne bi bil to, kar je, če ne bi bilo še več novosti, ki niso samo formalne narave. Med drugimi novimi v starimi, vendar zdaj odločno poudarjenimi obveznostmi, bo ZIS potreboval, kakor je poudaril sam Mikulić, dva dni pred sejo v Novem Sadu, popolno podporo za uresničevanje zahtev, da mora vsak v državi prevzeti svoje breme odgovornosti. Samo tedaj bo ladja, na katero se je vkrcala nova vlada, lahko razvila vsa jadra.

SLOBODAN KUJUNDŽIĆ

Po tokijskem gospodarskem vrhu

POLITIKA ZASENČILA EKONOMIJO

V dor političnih vprašanj na dnevni red gospodarskih sestankov sicer ni letošnja novost. Začelo se je prav v Tokiju pred sedmimi leti, ko so sprejeli deklaracijo o pomoči »ljudem iz čolnov«, ki so bežali iz Vietnama. Odtlej so politična vprašanja stalno na seznamu obravnavanih tem, politične deklaracije z vsako leto primerno izbrano tematiko pa omogočajo najvplivnejšim predstavnikom zahoda izraziti pripadnost vrednotam in ciljem »svobodnega sveta«.

Še posebej pa se je ta praksa okrepila s prihodom Reagana, ki je pred domačo in tujo javnostjo potreboval podporo zaveznikov za svojo novo zunanjepolitično strategijo. Toda na letošnjem vrhu je bila prevlada politike nad ekonomijo tolikšna, da je že kar težko govoriti o gospodarskem sestanku. Številni poročevalci iz Tokia so se, ne slučajno, takšnemu nazivu sestanka tudi izognili.

Da bosta terorizem in Libija glavna tema, se je dalo sklepati že kmalu po tistem, ko so ameriški bombniki odvrgli smrtnostni tovor nad Tripoli in Bengazi in ko so zahodnoevropski zavezanci začeli omahovati med lastnimi zunanjepolitičnimi opredelitvami in interesi ter med poslušnostjo prvemu med enakim - Združenim državam Amerike. Tisto, česar ameriški predsednik ni mogel dobiti neposredno po napadu, namreč nedvoumnega potrđila zahodne Evrope o pravilnosti svojega početja, je sklenil izsiliti na sestanku.

Sredstev ni izbiral, pri tem pa mu je izdatno pomagala tudi edina zares zanesljiva zahodnoevropska zaveznica Thatcherjeva. V dneh pred sestankom so se v ameriških uradnih in poluradnih krogih kar vrstile izjave o možnostih novega napada na Libijo, »če bo potrebno«.

Ameriško ladjevje se je začelo ponovno zbirati pred libijsko obalo in potem, ko je Reagan enkrat že dokazal, da zna tudi v resničnem življenju hitro potegniti orožje, je bilo zahodnoevropskim zaveznikom zares težko vztrajati pri prvotnih stališčih. Še zlasti ker nihče od njih ni bil pripravljen prevzeti nase odgovornosti za morebiten razdor in neuspeh sestanka, katerega poglobilni namen je prav razkazovanje enotnosti v zahodnem taboru.

Kot naročena pa je bila ameriški pogajalski strategiji še sovjetska jedrska katastrofa v Černobilu. Pozornost svetovne javnosti je bila preusmerjena, mada, ki je nastal zaradi sovjetskega obveščanja oziroma neobveščanja, pa je bil tako velik, da je v obeh javnosti prekril tudi sramoto zahoda zaradi ameriškega razkazovanja moči.

Demonstranti na zahodnoevropskih ulicah so kar čez noč zamenjali transpa-

rente s protiameriško vsebino s protisovjetskimi. Udeleženci tokijskega sestanka so zato upravičeno pričakovali, da domača javnost ne bo tako zelo vztrajna z neprijetnimi vprašanji, ko bo treba pojasnjevati nenaden preobrat v razumevanju vzrokov in v pristopu do odpravljanja žarišč mednarodnega terorizma, kot bi bila pred černobilsko katastrofo. Skratka, vse je govorilo in delalo v prid Reaganovi taktiki discipliniranja in strjevanja vrst.

V širšem kontekstu zahodnoevropsko-ameriških odnosov ima takšen politični epilog napada na Libijo, kot je nastal na tokijskem vrhu, zanimive razsežnosti. Če smo še pred letom dni govorili o tem, da Evropo tarejo starostne težave, kar zadeva gospodarstvo, lahko izraz evroskleroza zdaj uporabimo za označitev stanja na zunanjepolitičnem področju. Zahodnoevropski politiki, ki povečini intelektualno in moralno čutijo odpor do »Rambo« sloga, ki ga v mednarodno politiko uvaja ameriški predsednik, niso sposobni oblikovati svojega, z evropsko tradicijo obarvanega odgovora. Tako se v zahodnem zavezništvu uveljavlja nekaj, kar je doslej prevladovalo predvsem v načinu medsebojnih odnosov v vzhodnem bloku - monolitnost in pokorščina najmočnejšemu.

Kot rečeno so bila gospodarska vprašanja potisnjena v stran. Še več, tudi končna usoda vnaprej pripravljene in vsebinsko že tako skromne ekonomske deklaracije je bila v pretežni meri odvis-

na predvsem od razpleta pogajanj o političnih temah. Ameriška delegacija je dajala dokaj odkrito vedeti, da brez dogovora o skupnih akcijah na področju terorizma tudi dogovore o enotnih gospodarskih ukrepih ne bo.

Deklaracija zelo zveneče govori o nadaljevanju in razširitvi koordinacije gospodarskih politik zahodnih držav. Ta se je začela septembra lani z dogovorom petih finančnih ministrov (tako imenovane skupine 75) o postopnem zniževanju vrednosti dolarja, toda za zdaj ni prav nobenih znamenj, ki bi kazala, da se bo akcija nadaljevala v prid preoblikovanja valutnih razmerij, ki so trenutno največja nevarnost mednarodnega gospodarstva. Tako lahko sklep o koordinaciji na gospodarskem področju štejemo predvsem za podaljšek zvenečih izjav o politični enotnosti.

Kar zadeva druga konkretna vprašanja, kot so, denimo, dolgovi držav v razvoju in pa protekcionizem v mednarodni trgovini, je deklaracija sestavljena tako, da nikomur ničesar ne daje in ne jemlje. Pri tem je delna izjema japonski premier Nakasone, ki je upal, da bo iztržil izjavo o nujnosti ustanovitve padanja dolarja in rasti jena in si tako izboljšal možnosti za ponovno izvolitev na bližnjih volitvah. Zaradi naraščajoče vrednosti japonske valute je namreč med njihovimi izvozniki, to pa je tako rekoč celotno nacionalno gospodarstvo, nastal pravi preplah in se na račun Nakasoneja širijo hude kritike, češ da ob vsem velikem prijateljstvu z ameriškim predsednikom ni sposoben iztržiti kake koristi za svojo državo.

Dolgovi držav v razvoju so ostali predmet praznih političnih fraz, ki kažejo, da so razviti povsem zadovoljni s trenutnim stanjem na dolžniški fronti in z dosedanjim načinom reševanja tega vprašanja, to je, z Bakerjevim načrtom, ki pa doslej ni prinesel prav ničesar. Kaže, da so razviti ob trenutno ugodni gospodarski konjunkturi pozabili, da so, gledano dolgoročno, prav države v razvoju omejevalni dejavnik njihovega lastnega razvoja.

Andrej POZNIČ



V gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu so v soboto proslavljali desetletnico poimenovanja šole po Franu Venturiniju. Na lepo pripravljene prireditvi so nastopali tudi učenci šole na Hrvatinih s katero ta šola že več let sodeluje.

Tri pregrade med jedrskim gorivom in okoljem v JE Krško

Nesreča v černobilski JE je med ljudmi zbudila zanimanje tudi za varnost in varnostni sistem jedrske elektrarne v Krškem. O tem smo se pogovarjali z DR. BORUTOM MAVKOM, vodjo odseka za reaktorsko tehniko na Inštitutu Jožefa Stefana.

Varovalne in varnostne sisteme pogojuje vrsta jedrske elektrarne oziroma vrsta reaktorja, ki je vgrajen. V NE Krško je vgrajen takoimenovani tlačni reaktor, katerega značilnost je med drugim, da voda, ki jo segreva, kroži v zaprtem, primarnem, krogu in da je fizično ločena od sekundarnega, turbinskega kroga. Zato je tudi značilnost NE Krško, da je razdeljena na dva tehnološko ločena dela – primarni in sekundarni. Prvi z reaktorjem v tlačni posodi je v zadrževalnem hramu, ki je tesno zaprt, da preprečuje neposreden stik z okoljsko atmosfero. Za vstop v zadrževalni hram veljajo tudi posebni ukrepi, ker je tlak v njem nižji kot v okolici; da zrak iz njega ne more v okolico. Drugi, turbinski krog, ni v neposrednem stiku z reaktorjem, zato ne zahteva posebnih ukrepov. V jedrskih elektrarnah, kjer pa uporabljajo vrele reaktorje, ta delitev med reaktorskim in turbinskim delom ni mogoča, zato so potrebni tudi drugačni varovalno-varnostni sistemi.

Zaradi omenjene značilnosti NE Krško, so torej tudi njeni varovalni sistemi, ki gre za preprečevanje radioloških poledic morebitnega dogodka oziroma nesreče, vgrajeni predvsem v primarni, reaktorski del. Ti sistemi ugotovijo, ublažijo ter časovno in prostorsko omejijo morebitne nezgode, poleg tega pa zadržijo sproščanje razcepnih produktov v okolico. Obstajajo tri pregrade med jedrskim gorivom in okoljem, ki preprečujejo, da bi radioaktivna snov prišla v okolje. Prva pregrada so srajčke gorivnih elementov, druga je meja primarnega hladilnega kroga in tretji je zadrževalni hram. Da se ohranijo te pregrade, so v jedrski elektrarni vgrajeni različni varovalni sistemi.

Jedrske elektrarne, kakršna je v Krškem, so namreč, je povedal dr. Borut Mavko, projektirane na mogoče in nemogoče dogodke. En del predstavljajo takoimenovani obratovalni dogodki – med njimi tudi zagon in ustavljanje – ki se lahko zgodijo vsako leto. Pri projektiranju pa se upoštevajo tudi taki dogodki, za katere se ne predvideva, da se bodo zgodili.

Zato so v NE Krško vgrajeni elektronski varovalni in zadrževalni sistemi, ki delujejo po večstopenjskem načelu. Tako posamezni parametri in opozorila, ki jih sprožijo, opozarjajo le na preverjanje določenih funkcij. Opozorilo pa samo po sebi ne pomeni, da gre za nezgodo. Tako nekako, pravi dr. Borut Mavko, kakor ne prebledimo vsakič, ko nam v avtu pokaže lučka, da nam zmanjkuje goriva ali olja. Zato se večina takšnih opozoril konča s preverjanjem in odpravljanjem morebitne okvare.

Hkratni in samodejni varovalni sistemi

Če pa bi bili ti opozorilni parametri preseženi, se sprožijo naslednje stopnje varovalnih sistemov; hkratno in samodejno. Prvi ukrep je samodejna ustavitel reaktorja. V določenih primerih pa lahko dodatno posredujejo še nekateri drugi varovalni sistemi. Gre za sistem za zasilno hlajenje središča, sistem zadrževalnega hrama, bivalni sistem komande sobe in sistem vzdrževanja podtlaka v medprostoru zadrževalnega hrama.

Ena izmed najtežjih nezgod bi, na primer, lahko bila izguba hladilne tekočine. To se pravi, da bi zaradi počene cevi začela odtekati delno kontaminirana voda iz primarnega kroga. Varnostni sistem pa preprečuje, da bi se zaradi izgube normalnega načina hlajenja pregrela središča in poškodovali gorivni elementi. Varnostni sistem je projektiran tako, da preprosto povedano, ustavi reaktor, dovaja novo hladilno vodo in da zadrži paro in vodo, ki bi iztekla iz primarnega kroga; vsak od teh sistemov je podvojen. Zato je, kakor je bilo že omenjeno, celoten primarni krog NE Krško zaprt v še tako imenovanem zadrževalnem hramu. Vse snovi, ki bi ob morebitni nezgodi iztekale iz primarnega reaktorskega dela, torej ostanejo v tem hramu.

Jeklena 38-milimetrska plošča

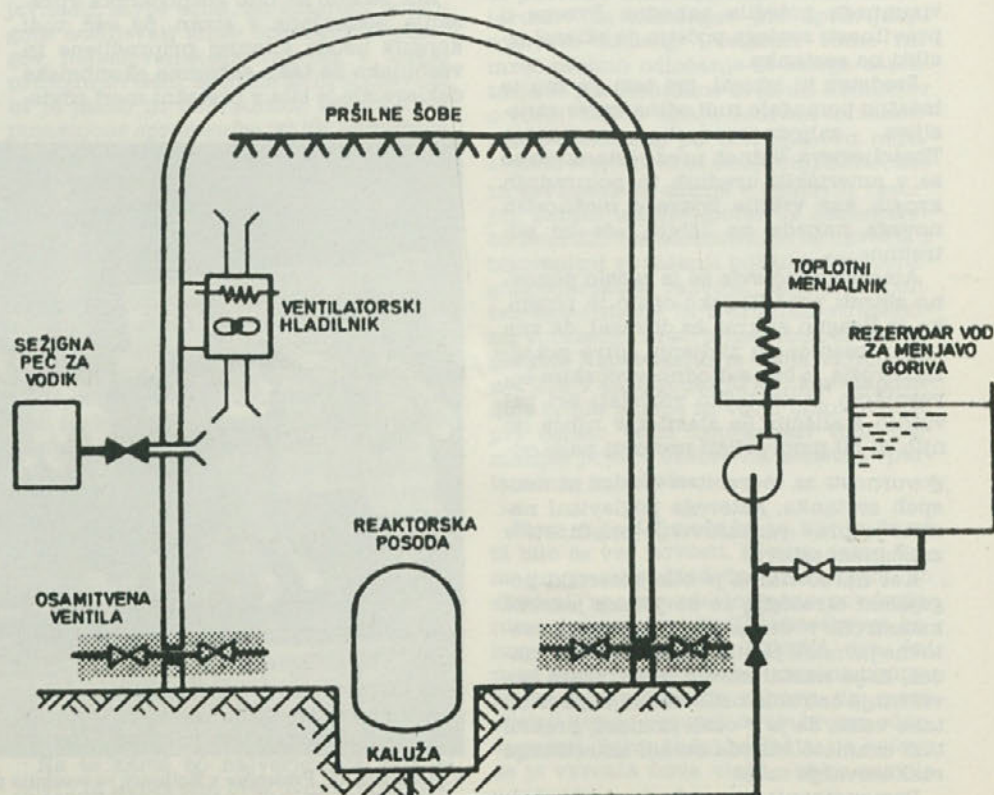
Zadrževalni hram, ki v NE Krško meri 71 metrov v višino in ima 38 metrov zunanjega obsega, predstavlja zadnjo stopnjo večkratnih preprek, ki zadržujejo sproščanje razcepnih produktov v okolje, če bi

prišlo do nezgode. Zadrževalni hram je zahtevna konstrukcija, sestavljena iz jeklene plošče, ki je povprečno debela 38 milimetrov in iz armirano betonske zgradbe, katere zidovi so debeli trideset metra. Kakor pravi dr. Borut Mavko, njegovo učinkovitost določa več podsistemov:

- sistem za osamitev zadrževalnega hrama, če bi prišlo do nezgode;
- sistem prhanja zadrževalnega hrama, ko naj bi z mešanico vode in natrijevega luga vzdrževali tlak in temperaturo znotraj zadrževalnega hrama v dovoljenih mejah in izpirali razcepke iz njegove atmosfere; zadrževalni hram v NE Krško je preizkušen na tlak 4 atmosfere, z varnostno rezervo;
- sistem za hlajenje in recirkulacije zraka, ki bi tudi odvajal toploto iz zadrževalnega hrama, vzdrževal tlak in temperaturo in
- sistem za uravnavanje količine vnetljivih plinov.

Opozoriti velja, da zadrževalnega hrama s pripadajočimi sistemi skoraj ne bi potrebovali med normalnim obratovanjem, temveč le ob morebitnih nezgodah, ob katerih sočasno odpovedo vse predhodne prepreke.

Zadrževalni hram je zgrajen kot dvojni plašč z zračnim medprostorom, v katerem je podtlak glede na zunanji tlak. Slednji preprečuje širjenje razcepnih produktov v okolico, če bi prišli skozi prvi plašč zadrževalnega hrama. Poseben sistem pa zagotavlja nenehno vzdrževanje zahtevnega podtlaka.



Skica zadrževalnega hrama v JE Krško in njegovih varovalnih sistemov

Pique in njegov «Mundial»

Ob sobote 31. maja je verjetno vsaka večerna prireditev obsojena na neuspeh in tudi prazniki na odprtem, ki ne bodo razpolagali vsaj z minimalnim televizorjem, bodo zabeležili skromen obisk.

Začel se bo nogometni «mundial», po olimpijskih igrah največja športna prireditev na svetu.

Zanimanje za to prireditev je še posebno veliko v Italiji, ker morajo «azzurri» v Mehiki braniti svetovni naslov iz Španije. Čeprav so Italijani (kot po navadi) optimisti in jim tudi drugi prisojajo vlogo enega favoritov, bo prvenstvo brez dvoma ovrednotilo tudi druge ekipe, ki se doslej niso posebno izkazale. Veliko se naprimer pričakuje od Danske, Madžarske in Bolgarije, z zanimanjem pa se pričakuje tudi nastop arabske trojke (Alžirija, Maroko, Irak).

V svoji prvi fazi se bo svetovno prven-

stvo odvijalo v 6 skupinah po štiri ekipe vsake vse do 13. junija. Napredovali bosta prvi dve postavi iz vsake skupine z dodatkom štirih ekip izmed tretjevrščenih v šestih skupinah. Drugi del z neposrednim izločanjem poražene ekipe po trajala do 15. do 29. junija.

Svetovno prvenstvo se bo odvijalo v državi, ki je na robu gospodarskega bankrota (o tem smo že pisali) in v čisto posebnih naravnih okoliščinah. Z majhno izjemo se bo igralo na nadmorskih višinah preko 2000 metrov, kjer je zrak že občutno redkejši in terja vsako fizično delo hujši napor.

Sobotna otvoritvena tekma bo ob 20. uri po našem času med Italijo in Bolgarijo. Dnevno bodo nato odigrali dve ali tri tekme, katerim bomo lahko sledili po TV ob 20. ali 24. uri. Med nami in Mehiko je 8 ur časovne razlike.

Bruno Križman

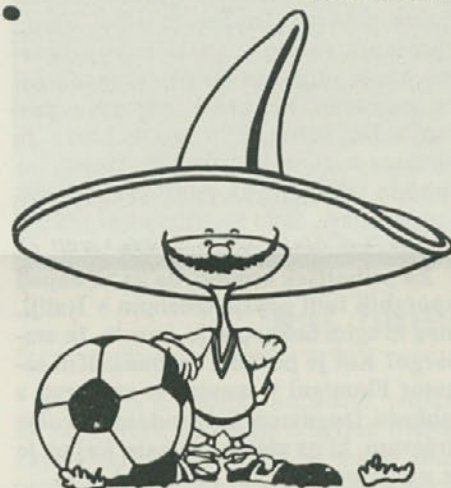
Sestava skupin in spored tekem

Skupina

- A - Argentina, Bolgarija, Italija, Koreja
- B - Belgija, Irak, Mehika, Paragvaj
- C - Francija, Kanada, Madžarska, Sovjetska zveza
- D - Alžirija, Brazilija, Severna Irska, Španija
- E - Danska, Nemčija (ZRN), Škotska, Urugvaj
- F - Anglija, Maroko, Poljska, Portugalska

Spored:

- 31. maja: Bolgarija - Italija (A)
- 1. junija: Kanada - Francija (C)
Španija - Brazilija (D)
- 2. junija: Argentina - Koreja (A)
Sovjetska zveza - Madžarska (C)
Maroko - Poljska (F)
- 3. junija: Belgija - Mehika (B)
Alžirija - Sev. Irska (D)
Portugalska - Anglija (F)
- 4. junija: Paragvaj - Irak (B)
Urugvaj - Nemčija (E)
Škotska - Danska (E)
- 5. junija: Italija - Argentina (A)
Koreja - Bolgarija (A)
Francija - Sovjetska zveza (C)
- 6. junija: Madžarska - Kanada (C)
Brazilija - Alžirija (D)
Anglija - Maroko (F)
- 7. junija: Mehika - Paragvaj (B)
Severna Irska - Španija (D)
Poljska - Portugalska (F)
- 8. junija: Irak - Belgija (B)
Nemčija - Škotska (E)
Danska - Urugvaj (E)



Na risbi: Pique, maskota letošnjega «mundiala».

- 9. junija: Madžarska - Francija (C)
Sovjetska zveza - Kanada (C)
- 10. junija: Koreja - Italija (A)
Argentina - Bolgarija (A)
- 11. junija: Irak - Mehika (B)
Paragvaj - Belgija (B)
Portugalska - Maroko (F)
Anglija - Poljska (F)
- 12. junija: Severna Irska - Brazilija (D)
Alžirija - Španija (D)
- 13. junija: Danska - Nemčija (E)
Škotska - Urugvaj (E)

Veliko naših v Pulj

V Pulju bodo od 13. do 15. junija mladinske športne igre Alpe-Jadran, katerih se bodo udeležila predstavnštva 10 upravnih enot iz Italije, Jugoslavije, Avstrije in zahodne Nemčije.

V ekipo Furlanije-Juljske krajine je bilo vključenih tudi precej slovenskih športnikov. Najdemo jih v atletiki, košarki, odbojki in namiznem tenisu.

Občni zbori

V teku tega tedna sta imela svoja občna zbora ŠD Zarja iz Bazovice in ŠD Primorje Proseka. Medtem ko goji Primorje samo nogomet in morda tudi zaradi tega doživlja v vasi določeno osamljenost, je Zarja začela razvijati tudi druge oblike delovanja in razširila krog zanimanja med vaščani.

Kras še v teku

Zanimanje ljubiteljev nogometa je vezano na igranje Krasa, ki se v dodatnem turnirju bori za vstop v 2AL. Prvo tekmo je Kras dokaj nerodno izgubil, teden dni kasneje pa se je v Repnu oddolžil in premagal Morsano z 2:1. To nedeljo bo Kras ponovno nastopil doma. V Kolektivu je precej samozaupanja, čeprav je postava v tem ključnem obdobju nepopolna.

Medtem je kriška Vesna izgubila v finalni tekmi za podelitev deželnega pokala proti Visinaleju.

Borovke uspešne

V odbojgarski C2 ligi so borovske s tesnim izidom 3:2 premagale Celinio, ki si je že prej zagotovila prestop v višjo ligo. Manjša zbranost gostin je nekaj prispevala k uspehu Tržačank, ki so bile vseskozi bolj zbrane.

V ist ligi je morala Sloga prvenstvo zaključiti s porazom 1:3 proti objektivno močnejši Latisani. Mlade Slogašice so se srčno borile in odigrale zelo dobro tekmo. Vsi seti so se končali z malenkostnimi razlikami.

Friulexport letos in uspel

Na meddeželnem finalu mladinskih ženskih odbojgarskih ekip v Rovigu je tržaški Friulexport naskakoval že drugo uvrstitev v državni finale. Po dveh zmagah proti ekipama iz Falconare in Pise so slovenske igralke naletele na Teodoro iz Ravenne, ki se je izkazala kot pretrd oreh. Poraz proti ekipi iz Ravenne, ki je istoimenski podmladek ene najboljših italijanskih ekip sploh, je bil predviden.

Prestop v starostno drugačno kategorijo bo sedaj pomenil konec triletnega ciklusa iz katerega bi nujno morale priti nove moči za krepitev domače odbojke. Naj ob tem omenimo, da je Friulexport lani dosegel drugo mesto v državi in z njim enega večjih uspehov domačega športa.

Po zgledu Reaganove «protiteroristične» akcije

Napad južnoafriške vojske na sosednje države

«Odgovorni južnoafriški voditelji so večkrat izrazili odločnost države, da se zoperstavi terorizmu kot so to nedavno storile številne zapadne države». To je razlaga generala Liebenberga v imenu južnoafriške vojske za nov napad na okoliške neodvisne države, ki je tokrat zajel ne le obmejna področja, temveč segel vse do glavnih mest. Vojaški posegi preko svojih meja namreč niso novost za Južnoafriško republiko, ki je pred letom dni napadla Botswana, nato Angolo, v decembru Lesoto.

To je torej že običajen način boja rasističnega režima proti Afriškemu nacionalnemu kongresu (ANC), ki se že 26 let v ilegali bori za odpravo apartheida in priznanje pravic dvajsetim milijonom Afričanov. V obdobju, ko režim doživlja dosedaj najhujšo krizo, ko se, kljub 1.500 mrtvim in 1.200 zaprtim, ljudsko gibanje nezadržno širi in je zajelo več sto političnih, družbenih in verskih organizacij, tudi belopolnih državljanov, ki so se združile v Enotno demokratično fronto in izbrale pot odprtega in množičnega boja, se Bothov režim lahko še sklicuje na boj proti «gangsterjem ANC». To kljub prisotnosti komisije Commonwealtha, ki skuša vzpostaviti dialog med južnoafriško vlado in ANC. Njihovo delovanje očitno ne moti režima, saj mu že desetletja dovoljuje, da krši vse mednarodne sporazume in neposredno napada ali drugače pritiska na sosednje

države, vse do tega, da je zasedel ozemlje Namibije. Močnejši razlogi vežejo Commonwealth in zapadne sile na Južnoafriški režim: gospodarstvo in politično-strateški položaj. Sedaj so ponudile še novo načelo, s katerim se Botha lahko tudi moralno opravičuje: novo «protiteroristično» linijo ZDA, ki izenačuje terorizem in osvobodilna gibanja.

Odmevi na mednarodnem prizorišču so sicer enoglasni, z besedo vsi obsojajo režim. «ZDA so ob strani vlad in ljudstev napadenih držav, čutijo se razžaljene in energično obsojajo vlado v Pretoriji. Takšne vojne akcije so še posebej nerazumljive v luči prizadevanj sosednjih držav, da obdržijo z Južno Afriko dobre delovne odnose in stike okrog vprašanja varnosti. Prepričani ostanemo, da je nujno poiskati vse možnosti za politično reševanje odprtih vprašanj». Da, točno to so besede Larryja Speakes-a, glasnika bele hiše. Morda me spomin vara, ampak zdijo se mi prepisane iz izjave, ki so jo drugi namenili akciji ZDA v Sredozemlju.

Za priboljšek izvemo, da so za napad uporabili tudi orožje izdelano v Italiji, med drugim helikopterje Agusta. In embargo? Kot je povedal komunistični senator Flamigni v senatu, se embargu z lahkoto izognemo če prodamo orožje državam, ki ga niso podpisale, kaj pa te iz njega počnejo, ni naša skrb.

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob poravnavi naročnine so v sklad Dela prispevali tovariši: Kante Milan iz Samatorce L. 14.000, Kraljič Mirko iz Prebenega L. 4.000, Frandolič Valerjo iz Doberdoba L. 64.000, Milič Josip iz Saleža 70 L. 4.000, Sila Milena od Sv. Jakoba L. 4.000, Pečar Fabio iz Lonjerja L. 9.000, Radovič Danilo iz Nabrežine 79 L. 4.000, Škabar Franc iz Repna 79 L. 14.000, Racman Ljudmila iz Boršta L. 15.000, Kocjan Josip iz Doline 104 L. 4.000, Biekar Adalgisa iz Trsta L. 10.000,

Pojasnilo naročnikom

S prejšnjimi števkami Dela smo naročnikom poslali tudi vplačilnico na naš poštni tekoči račun. Opozoriti želimo bralce, da je naročnina za leto 1986 še vedno 6.000 lir, prostor na vplačilnici smo pa pustili prazen za eventualne prispevke, ki bi jih naročnik želel dodati tej vsoti.

Vplačilnico smo iz tehničnih razlogov zlaganja časopisa morali poslati tudi tistim, ki so naročnino že poravnali. Ti vestni tovariši in tisti, ki bi želeli plačati pri raznašalcih Dela ali na sekcijah KPI, vplačilnice seveda ne potrebujejo.

Sedmak Alojz iz Križa L. 4.000, Peric Hamlet iz Nabrežine L. 4.000, Starc Josip iz Boljunca L. 4.000, Maver Karmelo iz Boljunca L. 4.000, Kosmač Rudi iz Boršta L. 4.000, Blažina Avgust iz Medje vasi L. 4.000, Husu Pina s Proseka L. 9.000, Sancin Viljem iz Doline 215 L. 4.000, Furlan Josip s Proseka S. Nazario L. 9.000, Puntar Mario s Proseka 252 L. 14.000, Grljanc Angel s Kontovela L. 14.000, Zerjav Franc iz Križa 20 L. 14.000, Danieli Ada iz Križa L. 4.000. V počastitev spomina očeta Romana Furlana daruje sin Aleksander z družino L. 50.000 v sklad Dela.

V spomin na moža Legiša Viktorja daruje žena Marija iz Medje vasi L. 10.000 v sklad Dela.

Sekcija KPI Devin-Nabrežina «E. Berlinguer» izreka iskreno sožalje tovarišici Vandi Pertot p. Fonda in ostalim sorodnikom ob smrti matere Ide in prispeva L. 50.000 v sklad Dela.



V nedeljo je kriško športno društvo Mladina slavilo deseto obletnico ustanovitve z otvoritvijo novega igrišča, zgrajenega z udarniškim delom. Na sliki najmlajši člani polagajo ob slovesnosti prejeto cvetje pred spomenik padlim v NOB.

TČ